

Skolotājas darba mūžs

→ Indra Artemjeva

Šā gada 24.janvārī savu 90.dzimšanas dienu svinēja ilggadēja Livānu novada iedzīvotāja, nopelniem bagātā angļu valodas skolotāja **Valentina Griezāne**, kura vairāk kā 70 ražīgus dzīves gadus ir veltījusi, lai savas angļu valodas zināšanas un dzīves pieredzi nodotu tālāk simtiem audzēkņu. Viņas skolēniem visos laikos bijuši un ir izcili sasniegumi. Un ne vien skolā, bet arī dzīvē. "Skolotāja Griezāne ir fenomēns, reta, izcila personība ar ne-parastām darbaspējām. Viņas panākumi ir mikla." – stāsta tie, kuriem laimējies būt par skolotājas audzēkņiem.

Kā izstāstīt cilvēka mūžu? Kā atklāt, varbūt pat pierādīt Skolotājas mūžu? Vai vārdos tas maz izsakāms? Skolotājas mūžs ieaudies viņas skolēnos – gan tajos, kuri vēl skolas solā, gan tajos, kuri jau paši izglīto nākamās paaudzes, gan tajos, kuri atraduši savu vietu šai dzīvē.*

Valentina Griezāne ir dzimusi 1923.gadā Daugavpils apriņķa Kapiņu pagastā 6 bērnu ģimenē. Valentīnas kundze bija pati jaunākā atvasīte (viņa no dvīnēm) saviem vecākiem. Bērniņa pagāja rūpēs un darbā – ejot ganu gaitās, palīdzot vecākiem. Pirmie skolas gadi aizvadīti turpat dzimtajā pusē, Ilzes pamatskolā, mācoties ar lielu aizrautību un milestību. Tam sekoja mācības Jaunaglonas ģimnāzijā. Tad nāca smagie kara gadi – pieredzēts posts un nelaimes, kādu laiku nācies pavadīt arī bēgļu gaitās. Kara beigās zināšanu alkas aizveda Valentīnu Griezāni uz Rīgu, kur viņa iestājās tobrīd tikko nodibinātajā Valodu institūtā, lai studētu latviešu valodu un svešvalodu. Valentīnas kundze stāsta, ka tolaik angļu valoda uzskatīta par ienaidnieku valodu, nemaz nerunājot par vācu valodu, kas vispār netika mācīta. Kāpēc tika izvēlēta tieši skolotājas profesija? Valentīnas kundze smeja, ka tajos laikos pamatā bijušas trīs profesijas, kuru pārstāvjus sabiedrībā uzskatīja par cienīgiem cilvēkiem, pie kā griezties pēc padoma un palīdzības – tie bijuši baznīckungs, ārsts un skolotājs. Un sievietei skolotājas amats tolaik droši vien bija vispiemērotākā izvēle.

Pēc augstskolas absolvēšanas, 1948.gadā, Valentīna Griezāne pēc pašas izvēles tika norikotā skolotājas darbam Livānos. Viņai neesot patikuši lielpilsētas steiga, Valentīna pati gribēja dzīvot un strādāt laukos. Sākumā viņa strādāja par latviešu valodas, bet no 1961.gada par angļu valodas skolotāju. Livānu vidusskola kļuva par pirmo un vienīgo Valentīnas kundzes darba vietu, kur nostrādāti 40 ražīgi darba gadi. Tik ražīgi, ka pat vīri augstos amatos nereti brīnījušies, kā skolotāja panāk tik izcilus savus skolēnu sasniegumus. Līdztekus skolotājas darbam, Valentīna Griezāne vadīja arī jauno autoru žurnālu "Rosme", kas ieguva augstu novērtējumu republikas mērogā. No 1950. līdz 1970.gadam viņa bija Livānu 1.vidusskolas direktora vietniece mācību darbā. Izglītības ministrija augstu novērtēja skolotājas Griezānes darbu un daudzkārt aicināja viņu uz Rīgu pastāstīt par savu pieredzi visas republikas direktoru vietniekiem.

Uzsākot darbu par angļu valodas skolotāju, vie-

nā no pirmajām reizēm republikas nozīmes angļu valodas olimpiādē piedalījušies četri Valentīnas Griezānes (tolaik vēl pavisam jaunas skolotājas) audzēkņi, viņi visi ieguva pirmās vietas. Cik daudz bija šādu pirmo vietu turpmākajos gados! Pats angļu valodas mācību grāmatas autors Kārlis Buks bijis pārsteigts un nācis jautāt, kā tas iespējams, ka nelielas lauku skolas skolēniem ir tādi sasniegumi? Skolotāja Griezāne atbildēja, ka vienkārši ir jāstrādā. Un viņa strādāja patiesi no sirds, darbam piegāja ļoti nopietni un atbildīgi. "Kā mēs strādājam!" – saka Valentīnas kundze, runājot par savu un savu kolēģu darbu Livānu 1.vidusskolā, un viņai iemirdzas acis. "Mēs strādājam ar lielu entuziasmu un atdevi. Gatavojamies mācību stundām gan mājās, gan starpbrīžos, visu savu brīvo laiku veltot darbam. Strādājam ar lielu sirdsdegsmi."

Un tas ir nesis rezultātus. No 1965. līdz 1988.gadam republikas olimpiādēs iegūtas 63 godalgotas vietas, no tām 39 – pirmās vietas. Vietējā mēroga olimpiādēs skolotājas Griezānes audzēkņiem vispār nebija konkurentu. Papildus angļu valodas skolotājas darbam, viņa vadīja svešvalodu metodisko komisiju un "Angļu valodas skolu", kur dalījās pieredzē ar savas skolas, rajona un pat republikas svešvalodu skolotājiem. Par radošo, panākumiem bagāto darbu gājā vietējā, gan valsts mērogā ir iegūti daudzi apbalvojumi. Un kāds tad ir tas noslēpums? Pati skolotāja saka, ka panākumu atslēga ir regulārs, sistematisks, pamatīgs darbs gan no skolotāja, gan skolēna puses. Vai tas būtu viss? Domājams, ka nē. Panākumi gūstami vien tad, ja skolotājs "deg" par saviem audzēkņiem tā, kā to dara skolotāja Griezāne. Kad ne vien māca, bet arī dzīvo līdzīgu liktenī.

1988.gadā, veselības stāvoklim pasliktinoties, Valentīnas kundzei nācās pamest savu sirds darbu skolā, tomēr skolotāja turpināja mācīt un konsultēt gan skolēnus, gan pieaugušos mājās vēl 30 gadus. Un, lai arī ne tik aktīvi, bet māca joprojām. Viņas jaunākajai skolniecei šobrīd ir tikai 9 gadi. Praktiski visi skolēni, kuru eksāmeņiem gatavojusi skolotāja Griezāne (un to ir ne mazums), saņēmuši visaugstāko novērtējumu – agrākos laikos 5 balles, tagad A līmeņa izglītības sertifikātu, ar labiem panākumiem viņi iestāju-

šies augstskolās. Vairāki desmiti gan Livānu novadā, gan citur strādājošie svešvalodu skolotāji ir tieši skolotājas Griezānes bijušie audzēkņi, kam viņa sniegusi zināšanas un iedvesmojusi šim darbam. Divas skolotājas audzēknes ir uzvarējušas Sorosa fonda konkursā un, saņemot stipendiju, guvušas iespēju studēt ASV. Un vēl daudzi jo daudzi guvuši panākumus dažādās mācību un darba jomās.

Valentīnas kundze uzsver, ka māca angļu valodu ne jau tāpēc, lai jaunie un spējīgie cilvēki brauktu strādāt un dzīvot uz ārvalstīm. Viņa ir Latvijas patriote un to māca arī saviem audzēkņiem. Māca ne tikai angļu valodu, bet arī milestību pret savu zemi, tās skaisto dabu. Māca mācīties – to, kā vieglāk apgūt valodu un pēc tam to izmantot savā attīstībā un darbā. Māca būt gudriem un stipriem, visu sasniegt tepat savā dzimtajā zemē. "Tas, ko es daru, ir ne tikai mācīšana, bet arī cilvēka uzskatu veidošana." – saka Valentīnas kundze. Viņa arī uzsver, ka ļoti nozīmīga ir darba disciplīna, jo tikai tad mācībām būs vēra ņemams rezultāts. Viņa vienmēr bijusi stingra skolotāja – to nevar noliegt, bet ikviens, kam laimējies būt

Skolotāja V. Griezāne (1. rindā 3. no labās) kopā ar angļu valodas pulciņa skolēniem 60. gados

par viņas audzēkni teiks, ka tie zināšanu pamati, kas ielikti skolotājas Griezānes stundās, ir tie stiprākie un pamatīgākie. Neapstāties, neiesūnot, viss notiek kustībā, jo kustība ir dzīve – tas ir skolotājas vadmotīvs. Savos 90 gados viņa joprojām regulāri lasa angļu valodā, strādā ar bērniem. Kā pati saka – palīdz viņiem sasniegt mērķi un veidot stipru raksturu, būt cilvēciski gudriem, izglītotiem un darbīgiem. Vairāku bijušo audzēkņu fotogrāfijas skolotājas Griezānes mājās stāv goda vietā. Savās domās skolotāja ir kopā ar viņiem. Var teikt, ka daļēji tie ir arī viņas bērni, kuru audzināšanā ir ieguldītas lielas pūles un sirds. Savos gados skolotāja spēja pati par sevi parūpēties – gata-vo ēst, kurina krāsni, dara citus saimnieciskos darbus. Viņa ir cilvēks, no kura ir tik daudz, ko gūt, tik daudz, ko mācīties.

Savu skolotāju jubilejā sveica daudzi viņas audzēkņi. Viņi joprojām atceras un apciemo Valentīnas kundzi un saka vislielāko paldies par ieguldīto darbu. Sveicējiem pievienojas arī Livānu novada dome, novēlot veselību, možu garu, dzīvesprieku un tādu pat sparpu, kā līdz šim vēl daudzus gadus.

Vai var izstāstīt Skolotājas mūžu?

Nevar.

Nepieciešams pateikt "Paldies".

Paldies par Skolotājas mūžu.*

*No skolotājas Griezānes bijušo audzēkņu materiāliem (apkopojā Emerita Rubine)